

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/256/2019
Identifikačné číslo spisu: 1306218790
Dátum vydania rozhodnutia: 29.04.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Lubor Šebo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:1306218790.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu M. Z., bývajúceho v L., A. XXX/X, zastúpeného advokátskou spoločnosťou JUDr. Dušan Jovankovič, advokát s.r.o., so sídlom v Bratislave, Doležalova 5, IČO: 47 253 479, proti žalovaným: 1/ Z. Y., bývajúcemu v M., V. XX, 2/ V. C., bývajúcej v K., C. 8, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti a určenie, že vec patrí do dedičstva po poručiťovi, vedenom na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 4C/41/2008, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 3. júla 2018 sp. zn. 8Co/477/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaným nepriznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Pezinok zamietol žalobný návrh žalobcu na určenie, že Q. Z., nar. 10. februára 1922 bola v čase smrti nebohého manžela Z. Z., zomr. XX. M. XXXX podielovou spoluvlastníčkou nehnuteľností špecifikovaných v žalobe v podiele 1/2 k celku a určenia, že ideálna 1/2 týchto nehnuteľností patrí do dedičstva po nebohom Z. Z., zomr. XX. M. XXXX a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovaným 1/ a 2/ sumu 302,62 eur titulom náhrady trov konania. Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva, že predmetom sporu je pôvodný protinávrh žalobcov M. Z. a Z. Z. vylúčený na samostatné konanie z konania vedeného na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 10C/21/2008, ktorým sa žalovaní (v tomto spore v postavení žalobcov) domáhali voči žalobcom (v tomto konaní v postavení žalovaných) určenia, že nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom tohto konania boli ku dňu smrti vo vlastníctve B. Y., nar. X. M. XXXX, zomr. XX. B. XXXX v podiele 1/2 a N. Y., nar. XX. M. XXXX, zomr. XX. apríla XXXX v podiele 1, ktorý vzájomný návrh bol vylúčený na predmetné samostatné konanie. Súdne konanie vedené žalovanými voči žalobcom M. Z. a Z. Z. skončilo pre žalovaných úspešne, keďže Okresný súd v Pezinku rozhodol rozsudkom zo dňa 6. septembra 2005 č. k. 10C/21/2008 - 295 tak, že žalobe vyhovel, ktoré rozhodnutie bolo na odvolanie rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5Co/422/2009 zo dňa 31. augusta 2010 potvrdené a nadobudlo právoplatnosť dňa 27. októbra 2010. Podľa prvoinštančného súdu týmto žalobcovia v predmetnom konaní s poukazom na § 103, § 159 ods. 3 a § 80 písm. c/ Občianskeho súdneho poriadku stratili naliehavý právny záujem na požadovanom

určení. Vo vzťahu k procesnému vedeniu konania prvoinštančný súd osobitne zdôraznil, že právna vec je vedená na súde skoro 18 rokov, preto neakceptoval ospravedlnenie právneho zástupcu žalobcu z neúčasti na pojednávaní konanom dňa 20. apríla 2015 pre neuvedenie takého dôležitého dôvodu, pre ktorý by bolo nutné pojednávanie odročiť. Doplnil, že advokátsky koncipient právneho zástupcu žalobcu bol do spisu dňa 15. apríla 2015 nahliadať a robil zo spisu kópie, navyše žalobca mal možnosť zvoliť si do konania právneho zástupcu už od 16. februára 2015. V tejto súvislosti poukázal na § 101 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.

2. Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobcu rozsudkom z 3. júla 2018 sp. zn. 8Co/477/2015 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovaným priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalobcovi v plnom rozsahu. Odvolací súd sa podľa § 387 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. Nezistil žiadne okolnosti, ktoré by spochybňovali správnosť rozsudku prvej inštancie a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu 1/ (ďalej len „žalobcu“) nie je dôvodné. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že vzhľadom na to, že o vlastníckom práve k nehnuteľnostiam, ktoré sú predmetom určovacieho protinávru žalobcu, bolo rozhodnuté na základe vykonaného dokazovania v konaní o určovacej žalobe žalobcov I/ Z. Y. (žalovaný v tomto konaní) a 2/ V. C. (žalovaná v tomto konaní) podanej proti žalovaným I/ M. Z. (žalobca v tomto konaní) a 2/ Z. Z. (žalobca v tomto konaní), a to tak, že bolo vyhovené žalobe žalobcov, nemožno považovať právne postavenie žalovaných v konaní o určenie vlastníckeho práva, t. j. žalobcov v tomto konaní, alebo ich právo za ohrozené alebo neisté, nakoľko už bolo o ňom právoplatne rozhodnuté, a nie je daný na strane žalobcu aktuálny stav objektívnej právnej neistoty, ktorý by zakladal existenciu jeho naliehavého právneho záujmu na určení, ktorého sa vzájomným návrhom domáha. K námietke žalobcu, že mu bola postupom súdu prvej inštancie spočívajúcom v nerešpektovaní zákonom stanovenej 5-dňovej lehoty jeho právneho zástupcu na prípravu pojednávania, odňatá možnosť konať pred súdom uviedol, že z obsahu spisu vyplýva, že predvolanie na pojednávanie dňa 20. apríla 2015 bolo žalobcovi riadne doručené dňa 16. februára 2015, čím mal dostatok času na ustanovenie si právneho zástupcu, a to aj na jeho zastupovanie na vytýčenom pojednávaní. Žalobca však až dňa 10. apríla 2015 splnomocnil na zastupovanie v konaní zástupcu, pričom aj od udelenia tohto plnomocenstva právnomu zástupcovi do termínu pojednávania neuplynula 5-dňová lehota na prípravu pojednávania, a teda postupom súdu nedošlo k odňatiu možnosti žalobcovi konať pred súdom nerešpektovaním tejto lehoty. Navyše právny zástupca žalobcu žiadal o ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní dňa 20. apríla 2015 a odročenie pojednávania už ospravedlnením zo dňa 14. apríla 2015, doručeným súdu dňa 15. apríla 2015, v ktorý deň bol zároveň advokátsky koncipient právneho zástupcu žalobcu nahliadnuť do spisu, z čoho je zrejmé, že zákonom stanovenú lehotu na prípravu pojednávania nevyužil a skutočnosti ním uvedené v ospravedlnení, že dňa 10. apríla 2015 prevzal právne zastúpenie žalobcu a nedisponuje spisovou dokumentáciou, správne súd prvej inštancie neakceptoval ako dôvod dôležitý, odôvodňujúci odročenie vytýčeného pojednávania.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca s tým, že dovolanie je prípustné podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, nakoľko súd nesprávnym procesným postupom mu znemožnil uskutočňovať patriace mu procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Uviedol, že postupom súdu prvej inštancie spočívajúcom v nerešpektovaní zákonom stanovenej 5-dňovej lehoty pre právneho zástupcu na prípravu pojednávania a neakceptovaní jeho žiadosti o vytýčenie nového termínu pojednávania mu bola odňatá možnosť konať pred súdom a vykonávať jemu patriace procesné právo navrhovať dôkazy, právo vyjadriť sa k veci samej a právo záverečnej reči. Dôvodil, že právny zástupca podaním doručeným súdu 15. apríla 2015 požiadal o ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní určenom na deň 20. apríla 2015 a o vytýčenie nového termínu pojednávania. Súd žiadosti nevyhovel napriek § 115 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, ktoré garantuje stranám najmenej 5 dní na prípravu pred dňom, kedy sa má pojednávanie konať. Argumentoval, že právny zástupca mal na prípravu len dva pracovné dni a deň pred nahliadnutím do spisu podal žiadosť o odročenie pojednávania. Mal za to, že v dôsledku toho mu bolo odňaté právo konať pred súdom prvej inštancie a nemohol sa vyjadriť k existencii naliehavého právneho záujmu vo veci samej. Poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/247/2014, v ktorom najvyšší súd zrušil napadnuté rozhodnutie z dôvodu, že nebola zachovaná lehota 5 dní na prípravu pred pojednávaním.

4. Žalovaný 1/ navrhol dovolanie odmietnuť, eventuálne zamietnuť, žalovaná 2/ sa k dovolaniu nevyjadřila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, ďalej „CSP“) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (viď § 428 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

7. V danom prípade žalobca uplatnil dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné (proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí), ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Žalobca vidí túto vadu konania v tom, že súd prvej inštancie nerešpektovaní zákonom stanovenú 5-dňovú lehotu pre jeho právneho zástupcu na prípravu pojednávania a neakceptoval jeho žiadosť o vytýčenie nového termínu pojednávania, čím mu bolo odňaté právo vykonávať jemu patriace procesné právo navrhovať dôkazy, právo vyjadriť sa k veci samej a právo záverečnej reči.

8. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa, tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. K obdobnému právnomu názoru dospel najvyšší súd vo viacerých rozhodnutiach (napr. sp. zn. 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto skúmal, či došlo k uvedenej procesnej vade, majúc na zreteli, že podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jeho právo na to, aby sa súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (pozri napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

9. Podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 pojednávanie bolo možné odročiť len z dôležitých dôvodov (§ 119 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok). Súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci nečinní. Ak sa riadne predvolaný účastník nedostaví na pojednávanie, ani nepožiadala z dôležitého dôvodu o odročenie, môže súd vec prejednať v neprítomnosti takého účastníka; prihladne pritom na obsah pisu a dosiaľ vykonané dôkazy (§ 101 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku).

10. Najvyšší súd už vo viacerých rozhodnutiach uviedol, že žiadosť o odročenie pojednávania (§ 101 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku) môže súd posudzovať len na základe tých okolností, ktoré sú mu známe v čase posudzovania jej opodstatnenosti. Dôležitosť dôvodu, ktorým je odôvodňovaná takáto žiadosť, skúma súd z hľadiska preukázania v žiadosti tvrdenej skutočnosti (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/34/2010, 3Cdo/187/2011).

11. Žiadosť o odročenie pojednávania je podložená dôležitým dôvodom relevantným v zmysle § 101 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku spravidla vtedy, ak účastníkovi bráni zúčastniť sa na pojednávaní taká

okolnosť, ktorá je podstatná (z hľadiska možnosti uskutočniť pojednávanie), nepredvídateľná (v tom zmysle, že účastník nemohol vedieť, že nastane) a ospravedlniteľná (účastník sám urobil všetko pre to, aby sa súdom nariadené pojednávanie mohlo uskutočniť v jeho prítomnosti, z objektívnych dôvodov sa mu to ale nepodarilo).

12. V posudzovanom prípade súd prvej inštancie vec prejednal a rozhodol na pojednávaní 20. apríla 2015 v neprítomnosti žalobcu, ktorý bol na dané pojednávanie riadne predvolaný. Žalobca si osobne prevzal predvolanie na pojednávanie dňa 16. februára 2015. Z obsahu spisu ďalej vyplýva, že dňa 15. apríla 2015 do spisu nahliadol a vyhotovil si z neho kópie Mgr. M. I. ako substituent splnomocneného zástupcu žalobcu spoločnosti JUDr. Dušan Jovankovič, advokát s.r.o. na základe plnej moci udelenej žalobcom z 10. apríla 2015 a následne udelenej substitučnej plnej moci dňa 14. apríla 2015 substituentovi. Splnomocnený zástupca žalobcu následne dňa 15. apríla doručil prvoinštančnému súdu ospravedlnenie z neúčasti na pojednávaní určenom na deň 20. apríla 2015 s odôvodnením, že dňa 10. apríla 2015 prevzal právne zastupovanie žalobcu, vo veci nedisponuje spisovou dokumentáciou, a z toho dôvodu bude nutné za účelom riadneho oboznámenia sa s vecou nahliadnuť do súdneho spisu a vyhotoviť kópiu jeho obsahu. Zároveň požiadal pojednávanie odročiť a vytýčiť nový termín pojednávania. Súd prvej inštancie na pojednávaní dňa 20. apríla 2015 dôvod, pre ktorý žalobca žiadal odročiť pojednávanie, nevyhodnotil ako dôležitý, ale skôr za účelový a skonštatoval, že ospravedlnenie neakceptuje.

13. Dovolací súd s poukazom na vyššie uvedené časové súvislosti má za to, že žalobca o pojednávaní nariadenom na 20. apríla 2015 vedel s dostatočným predstihom (od 16. februára 2015) a bolo na ňom, aby v súlade s úlohami súdu v občianskom súdnom konaní a tiež so zreteľom na svoje procesné povinnosti ako účastníka konania (aktuálne strany sporu) aj sám prispel k tomu, aby sa dosiahol jeho účel (§ 101 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku). V danom prípade to znamenalo efektívne využiť čas od okamihu vedomosti o termíne predmetného pojednávania (cca 2 mesiace) do uskutočnenia súdneho pojednávania a riadne pripraviť svoje zastúpenie aj iným advokátom. Novozvolený právny zástupca na základe udelenej mu plnej moci žalobcom až 10. apríla 2015 o odročenie pojednávania určeného na deň 20. apríla 2015 požiadal dňa 15. apríla 2015, t. j. 5 dní pred pojednávaním. Žalobca teda nekonal v súlade so zásadou, podľa ktorej právo patrí bdelym (pozorným, ostražitým, opatrným), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu, uplatnenie a výkon svojich práv, neodkladajú svoje osobné rozhodnutia týkajúce sa výkonu práv na poslednú chvíľu, svoje procesné úkony pripravujú s dostatočným časovým predstihom, nespoliehajú sa na náhodu, predvídajú aj možnosti vzniku komplikovaných situácií sťažujúcich výkon práv a ich uplatnenie v stanovených lehotách. Žiadosť účastníka konania (teraz strany sporu) o odročenie pojednávania - vo všeobecnosti - nesmie byť zneužívaná na iné účely. Najmä nesmie slúžiť na zneužívanie procesných práv účastníka (strany sporu) s cieľom sťažiť plnenie úloh súdu alebo komplikovať proces ochrany práv a záujmov iných fyzických a právnických osôb. Navyše z obsahu spisu vyplýva, že žalobca a jeho predchádzajúci právny zástupca sa napriek riadnemu predvolaniu nedostavili ani na nariadené pojednávanie 18. septembra 2014. Individuálne okolnosti daného prípadu a skutočnosť následne označená za dôležitý dôvod v zmysle § 101 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, nevylučujú, že predmetná žiadosť bola podaná za účelom, ktorý sa ňou nemá sledovať.

14. K namietaniu nedodržania ustanovenia § 115 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku prvoinštančným súdom dovolací súd zdôrazňuje, že vychádzajúc z konštatovaného v predchádzajúcom odseku, žalobca, ktorý o termíne pojednávania 20. apríla 2015 vedel s predstihom cca 2 mesiace mal minimálnu lehotu na prípravu na pojednávanie bezpečne zachovanú.

15. Dovolací súd k otázke aplikácie ustanovenia § 115 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku ako dovetok upriamuje pozornosť aj na stanovisko Ústavného súdu Slovenskej republiky v náleze č. k. II. ÚS 348/09 - 41 zo dňa 16. februára 2010, v ktorom konštatuje, že „... ustanovenie § 115 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku nie je kogentné, pretože neustanovuje, že v každom prípade musí byť nevyhnutne zachovaná lehota minimálne 5 dní na prípravu pojednávania. Z formulácie „spravidla najmenej päť dní pred dňom, keď sa má pojednávanie konať“ zjavne vyplýva, že ide o pravidlo, ktoré v prípade potreby nevylučuje stanovenie kratšej lehoty.“

16. So zreteľom na uvedené je potom dovolací súd toho názoru, že súd prvej inštancie postupoval v súlade so zákonom (§ 101 ods. 1 a 2, § 119 ods. 1 až 3 Občianskeho súdneho poriadku), a preto konštatuje, že postupom, ktorý zodpovedal zákonu, nemohla byť žalobcovi znemožnená realizácia jeho procesných práv v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

17. Najvyšší súd preto odmietol dovolanie žalobcu podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP.

18. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.